

ПРАЦЯ

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ЧАСОПІСЬ У БРАЗИЛІЇ

Виходить кожного четверга о 8-їй год. рано.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА. — РЕДАГУЄ: ПРОФ. П. КАРМАНСЬКИЙ.

СЛАВА ІСУСУ ХРИСТУ!

Дорогі в Христі Братя і Сестри!

Для звеличення сьогорічної торжественної хвилі, ювілею триста-літньої річниці мученичої смерти св. Йосафата, найбільшого Сина Української Землі, Прехвального нашого Обновителя в царині релігійного церковного життя, геройського Подвижника, що удостоївся святої мученичої смерти і всенародного почитання на католицьких престолах, рішилися ми приступити в сім році до будовання Йому величавого і тревалого памятника, великої мурованої церкви в Прудентополі.

Задумане діло вимагає вкладу великих коштів. Плянованої церкви не збудує бідна одиниця. Безсумнівно однак здивигне її увесь наш загал у Бразилії своїми лептами, жертвами і складками. Тимто звертаємося з горячою проσью до всіх Вас, Дорогі в Христі Братя і Сестри, помогіть нам християнською жертвеністю, хто як може, в будові Божого дому.

Та щоби Ваші жертви на святу ціль не були даровизною, оснували ми для всіх Вас доступний ЛІТУРГІЧНИЙ СОЮЗ, то є ми зобов'язали перед Всешишим себе і всіх наших при тій церкві наслідників, нами у Вас затягнений довг сплачувати Вам по вічні часи духовними скарбами.

Оснований в Прудентополі інаш ЛІТУРГІЧНИЙ СОЮЗ ділиться на три відділи:

Перший відділ: Ктиторі.

Хто бажає доступити тої почести, щоби зістав ктитором нашої церкви, зложить на її будову 500 (пятьсот) мільреїсів, (з Аргентини 200 пезів). З вдячності за ту жертву буде відправлятися в тій церкві за всіх наших ктиторів:

1) По вічні часи рік річно кожного місяця Служба Божа за живих і померших.

2) По вічні часи рік річно буде служитися торжественна Літургія в празник св. Йосафата.

3) В суботу перед Зеленими Святами рік річно буде за наших усопших ктиторів парастас.

„ПРАЦЯ“

Український просвітно-економічний тижневник у Бразилії.

ПЕРЕДПЛАТА У БРАЗИЛІЇ:

Річно 10\$ піврічно 5\$
Для Галичини 2,50 дол.
Для України 2,50 дол.
Для п. Америки 2,50 дол.
Для Канади 2,50 дол.
Для Аргентини 6 пез.

PRACZA

Jornal semanal para os Ucranianos no Brasil.

Publica-se em Prudentopolis ás Quintas Feiras.

Дрібні обробки від стиха. Більшість всіх оголошень з'являються в Прудентополі.

Prudentopolis

Ми Українці до скону
В нас є сила Козаків!

Не розлучать нас він ніде,
Що може чужих країв. Голоси України

вписати в книгу членів Літургічного Союза, зложить на будову нової церкви 50 (п'ятьдесят) мільреїсів, (з Аргентини 20 пезів). З вдячності за це, за наших членів буде відправлятися в новій церкві по вічні часи з року на рік 12 Служб Божих за живих померших. На памятку отримають члени членську грамоту.

Знаємо, що не всі Ви, Дорогі в Христі, зможете відразу злобитися на цілу квоту вислового чи то на ктиторів, чи на благодітеля, чи хочби членів. На це заявляємо Вам, що можете своє вислове складати також ратами. Може чимало буде таких поблизьких, що замість грошей, схочуть жертвувати на церкву свою роботу каросою (звозити матеріали: пісок, камінь, дерево, цеглу, цемент, гіпс, вапно, цахі-ку), або руками при самій будові. Буде може хтось такий, що замість грошей пожертвує якийсь придатний до будови матеріял. Всіх Ви поміч радо приймемо, за всяку роботу і за всякий матеріял будемо дуже вдячні, а всіх таких жертводавців впишемо в дотичні книги Літургічного Союза та видамо їм відносні грамоти.

Від участі при будові Божого храму не можемо усунути молодіжі і дітей. Не всі вони будуть мати ласку і честь належати до Літургічного Союза бодай які члени. Тому то для них даемо змогу бути нашими помічниками в будові через так звані цеголки. Кожда цеголка в ціні 5\$ (Арг. 2 п.) доступна для кожної дитини, для всіх наших менших Братів і Сестер буде грамоткою зложені жертви і милим спомином з великої хвилі.

Дорогі в Христі Братя і Сестри! Великі зобов'язання взяв супроти Вас наш Літургічний Союз. В новій церкві, за Вашу жертву на храм Господній, буде за Вас за життя і по смерті служитися свята відправа по вічні часи. Може рідні діти, внуки чи правнуки забудуть Вас, не згадають душі Вашої в молитві, не подбають о Службі Божій. Ваше вічне упокоєння. Але за те в нашій церкві з місяця на місяць з року на рік, з роду в рід будуть по всяк час священики Вас у безкровних жертвах поминати, та за Вас ласкавого Господа благати. Впісуйтесь отже до нашого Літургічного Союза на ктиторів, благодітелей або на членів, хто як може! Складайте свої жертви на храм Господній та його ліпоту! Постарайтесь для кожної своєї дитини як уж не членство в Союзі, так бодай цеголку на будову церкви! Нехай не буде ні одної хати без грамоти Літургічного Союза! Нехай не буде ні одної дитини, щоби не мала своєї цеголки!

200 пезів). З вдячності за ту жертву буде відправлятися в тій церкві за всіх наших ктиторів:

1) По вічні часи рік річно кожного місяця Служба Божа за живих і померших.

2) По вічні часи рік річно буде служитися торжественна Літургія в празник св. Йосафата.

3) В суботу перед Зеленими Святами рік річно буде за наших усопших ктиторів паастас.

4) Кромі того на кождій щоденній співаній і читаній Службі Божій, в кождій відправі, в преріжних молитвах церковних і монастирських буде по всякий час поручатися їхні туземні й загробні потреби Божому милосердю. Кожий ктитор одержить на спомин ктиторську грамоту.

Другий відділ: Благодітелі.

Хто бажає почести благодітеля нашої нової церкви, зложить за себе на її будову 300 (триста) мільрейсів, (з Аргентини 120 пезів). З вдячності за це, 1) буде правитися в новій церкві за всіх наших благодітелей по вічні часи що року кожного місяця Служба Божа за живих і усопших, 2) їх живих і померших безнастанно і щоденно буде поминатися у всіх церковних відправах і мольбах монашої спільноти. Яко памятку дістануть вони благодітельську грамоту.

Третий відділ: Члени.

Особа, що хоче себе чи когось другого з живих або померших

Ваше вічне упокоєння. Але за те в нашій церкві з місяця на місяць з року на рік, з роду в рід будуть по всякий час священики Вас у безкровних жертвах поминати, та за Вас ласкавого Господа благати. Впиніться отже до нашого Літургічного Союза на ктиторів, благодітелей або на членів, хто як може! Складайте свої жертви на храм Господній та його ліпоту! Постараїтесь для кожної своєї дитини як уж не членство в Союзі, так бодай цеголку на будову церкви! Нехай не буде ні одної хати без грамоти Літургічного Союза! Нехай не буде ні одної дитини, щоби не мала своєї цеголки!

Всьо на славу Господеві і на честь св. Йосафата!

В Прудентополіс, 1923 року.

За Комітет будови Церкви св. Йосафата в Прудентополі

0. Марія Шкілан ЧСВВ.
голова Комітету.

Увага: Жертви приймають і вписують до Літургічного Союза: парохіальна канцелярія в Прудентополіс й усі українські ОО. Місіонери-парохи.

Паки і паки.

Не хотілося повтаряти цого, що говорилося вже стілько разів — та нічого відіти. Практика показує, що у нас в Бразилії це, що зле, приймається ско-

ро; та повільно добивається до нашого переконання слово, яке нам говорить про речі користні і добре. Такого слова вислухає кождий терпеливо, аж надто терпеливо — має рукою і піде у свою сторону, фільозофуючи: ет, козак знає, та мовчить... А до того у нас витвори-

Листи з Європи

ІІІ.

І якже витримує в таких умовах наша еміграція на чужині, наша інтелігенція в краю? — спитає неоден з читачів П-го листа.

Справді важко уявити собі положення тих бідаків, тим паче, що європейська нужда датується вже від кількох років, і що нашому народові припала доля бути жертвінним козлом за всі злочини Європи. І як у цілій Європі, так само і в Галичині і поза нею, інтелігенції приходиться терпіти за всіх, її доля найгорішіша.

Та нехай говорять сі бідаки сами за себе.

У моїх руках кілька десятків листів, писаних з Галичини, з Чехословаччини і з Німеччини з приводу оголошеного в «У. Прапорі» у Відні конкурсу на посаду учителя дака й організатора між нашими емігрантами в Аргентині. Вибираю навмання частину листів і цитую з них найважніше.

Отже:

«Маю обсолюторію (покінчення) пражського університету. Був 2 роки вчителем 7-му класу на українському. Поділлю і половиною року асистентом університету в Кампіані подільському. Сиджу в німецькому селі, на Укр. мене не впускають, а до Галичини теж з політичних мотивів вертатися не можу». І просить, щоб йому дати змогу поїхати працювати в Аргентині.

2) «Я був рахунковим поручником австрійської армії. Організаційною роботою займався в Грималівщині і Рогатинщині і т. д.

3) «Я був урядовцем «Оцукса» (урядова екомічна інституція з часів Петлюри) в Іену. Скінчив 6-ту міназ. клас і приготовлююся до іспиту зрілості. Говорю мовами: німецькою, французькою, італійською англійською.» І йде звичайна просьба.

4) «Маю покінчений учительський семінар. Був старшиною У. Січов. Стрільців. Маю 6 років сценічної праці у львівському укр. театрі і т. д.

5). До 1921 р. полишився в армії Петлюри; пересидів 2 роки в таборі Стршалково. Сам вів скелепи, закладав читальні, каси, молочарні. — Мене тішить надія, що Ви довірите мені сю місію, бо мене і так нічого по вбиттю батька Поляками тут не держить.

6) «Я скінчив торговельну школу Тов. «Просвіта» у Львові, був в Тов. взаїмного кредиту «Дністер», перебував до 1916 р. на воєнному фронті, далі в У. Г. А. По звільненню з таборів вів склад матеріалу будівельного, відтак був занятий в Задатковій Касі у Зборові, а тепер я директор і книговадець Господ. Торгов. Спілки у Зборові. «Маю покінчено 6-ту міназ. класу.»

7) «Був судовим урядником і за просвітно-організаційну працю втратив посаду. Вступив до У. Армії, а відтак попав у польський полон та пересидів рік у Берестю. І т. д.

8) «Був 8 років скеларем Господ. Торгов. Спілки; знаю книговодство. Все кинув би і поїхав за океан, бо атмосфера, якою живем теж з політичних мотивів вертатися не можу». І просить, щоб йому дати змогу поїхати працювати в Аргентині.

9) «Маю покінчено 7-му класу 7-му класу на українською, німецькою, польською, чеською, мадирською. Покінчив

курс подвійного книговодства. Служив в австрійській і українській армії, пересидів 5 разів в лядській тюрмі і радби в Лахаха розлучитись».

10) «Студію в Берліні на Вищій Торговельній Академії, на якій доінчує свій головний фах: кооперацію, яку знаю з практики з Вед. України. Я був учасником всіх походів Укр. армії.»

11) «Маю покінчено 7-му класу і кілька семестрів фільзофії, згідом теольоїї».

12) «Я студент прав і маю покінчений однорічний торговий курс.»

13) «Я покінчив 7-му класу і дальших студій не можу відвідувати задля матеріальної нудзи. Служив як четар в У. С. С.

14) «Був учителем і основував кооперації. Маю іспит цловій і з державної рахунковости. Провадив нашу народну школу у Відні. Був старшим урядником у фінансовій відділі Укр. Держ. Секретаріату. Тепер я без посади, бо патріотизм не позволяє мені поступити на польську службу.»

15) «Маю покінчено 7-му класу, бугальтерію, укр. курси лісові і будови машин. Чекаю на розвязку українського питання.»

16) «Я студент прав і старшина У. Г. А.

18) «Я покінчив духовну школу, духовну семінарію і прослухав 3 семестри дентистичних курсів в Одесі. Служив у Міністерстві шляхів У. Н. Р. начальником відділу і заступником директора в Мін. Преси і Пропаганди, врешті був головою Гол. Ради співробітників Мін. шляхів. Зможу виконати функції дяка, провадити церковний хор

вчити у школі; знаю інтролігаторство, кінкарство, протехнію. Прагнус культурної роботи».

18) «Дуже радо виїхавши всюди, де мав

би змогу працювати для українства, та громади на проїзд не маю. — Я покінчив гімназію, служив у Всеросійськім земськім Союзі в Галичині управителем харчових складів. В р. 1916 заложив український театр на Покуттю і був його директором. Пізніше працював у Львові як секретар журналу «Шляхи» і помічник бібліотекаря книгодібрні Наук. Тов. ім. Шевченка. Редактував «Покутський Вістник», працював в Київі в Мін. Преси і пропаганди як пресовий референт мін. закорд. справ, по поверненні до Галичини був директором торгів.-процесій. Т-ва «Добробут» і т. д.

Та буде з нас. Зазначу тільки, що між охочими іхати до Аргентини буди ще покінчені студенти прав, фільзофії, богословия, старі директори шкіл, ріжнородні урядники і т. п. Одні самостійні, другі батьки родин. Усі так і мили: вибереть мене з посеред цего певла, дайте змогу свободно дихнути, голод заспокоїти! На основі цих листів можна написати цілу трагедію інтелігенції України і я перечитую їх часто, як тільки знівіра підступить до мене, як свідомість байдужності нашого бразда, загалу до загальної справи відбирає в мене охоту до дальших змагань — і находжу в них силу до дальнішої праці.

А однак я не вибрав до праці в Аргентині ніодного з тих нещасних, що поклали всі свої надії в мої руки! Чому? — спітаєте. Богато на це склалося причин, та найважливішою була свідомість, що я зробивши нещасливим того, хто ждав від мене щастя. Я не мав відчуття брати і мене заспокоїти, ніодного з тих віруючих в мінувшу будущість, якого я міг зломити. Чому?

лася сва рідня тактика: признати всему це: «нехай другі» і нераз потім гірко-
ратцю та зберегти резерв. Нехай другі жалували! Так було з нашими подільсь-
копрів'ятощами, а я підсумую, що з ким-желали в Галичині в часі нашої
цього виду — отже наша тактика хит-
рих малоросів. Ба, коли сі «другі» при-
тимуються до самої тактики і теж ог-
лядаються на других! І виходить з усіх
наших змагань одно зеро. Та й ще по-
тім усі ті, що були пересвідчені, що треба
було щось робити і мали намір до-
акції приступити, тільки ждали, аж зро-
блуть пробу ті «другі» — ще потім
дорікають: І чому у нас нічого не ро-
биться? чому все тільки говориться про
потребу роботи?

Ось які ми фільозофи!

Почали ми справу з Гуртівнею і до-
цеї справи запалилося богато охочих;
навіть одноголосно перейшло рішення,
щоб Гуртівню засновати. Та скоро най-
шлися критики і недовірки, які сказали
своє утерте: «нехай другі», а далі заго-
ворили: Що там Гуртівня — дайте нам
банк, купуйте для нас землю, а то ми
бемося з голодом землі!

Голос народу — голос Бога! — сказали ми зрезигновано і почали працювати над тим, щоб цей голос, воля за-
галу, перемінилася в діло. І пишучий сі
стрічки знов почав ломити собі голову,
якби єю волю богатьох перемінити в ді-
ло і чимало мав конференцій в сій спра-
ві з фаховими людьми, розбираючи з
усіх боків питання можливості, чи не-
можливості створення такої інституції
нашими руками. А коли укріпився в
пересвідченню про можливість задумано-
го діла і поробив все, щоб ісперони з
дороги усунути, йому довелося почути з
усіх боків звичайне: хто його знає; спро-
буйте, подивимося, підождемо — а все
таки починайте. І знову вилізло це «но-
хай другі». А звідки тих «других» взя-
ти, про це всім байтуже; вони таки по-
винні звідки-лісь узятися...

Паки і паки — і знов і знову. Все
та сама історія байдужності, безпорад-
ності, ледарства, оглядання на чиєс си-
ли: дезерції від загальної справи. Все
звалювання усіх тягарів на плечі жер-
твенних козлів, небагатьох кращих і
свідомішіх одиниць, котрі під тягара-
ми вже вмілюють. І все очевидно зеро
з доброї волі тих одиниць.

І досі ми не зрозуміли, що велике

державах, Канаді і Бразилії, — понево-
лені Польщею народи, як Литовці й Ві-
торусини, а відтак нашою помочю явля-
ються (пропускаємо з зрозумілих причин
— Ред.) що стремлять до ослаблення
Польщі і до створення Західно-Українсь-
кої Держави.

До здійснення нашої мети нам є само-

зрозуміло потрібні фонди, які від течер
мають йти лише на конечні потреби Уря-
ду за кордоном і на підмогу Краєви.

П. Президент др. Петрушевич по дум-
ці бажань висказаних делегатами в Да-
нцигу, буде й далі стояти в тіснім кон-
такті і порозумінню з Краєм.

П. Президент Петрушевич переносить-
ся в сих днях з Відня до Німеччини,
так як у Відні не може далі розвивати
свобідно своєї акції, бо слаба Австрія під
напором Польщі ставить йому всякі пере-
пони».

З квітів брехонь «Лю- ду».

«Люд» (з дня 15. мая) містить ціка-
ві «листі з Польщі», які є доказом, що
ся газета і в Польщі має славу каналу,
в який можна зливати всі поміг брехні
і обману. Во подібних «листів з Польщі»
не зважилася помістити ніодна паную-
ча себе польська газета в Польщі. Во
невже найдеться в польських красних
газетах цього роду дурниця, обчислена
на глупоту читачів, як напр. квітки і
роді: «австрійські власти перед своїм у-
падком приготовляючи Україну»... «найд-
икша і найстрашніша була (в Галичині)
інвазія українська»... «руський парох
славний сьогодня Стефан Юрік достой-
ний станути до пари з славним Мурав-
йовим»... «бо від його постаті, яка ра-
зить своїм виглядом, падає немов тінь
розховстаної, страшної оргії смерти» і т.
п.?

І як тумани з «Люду» можуть году-
вати своїх нещасних читачів такими ві-
домостями, знаючи дуже добре, що в Га-
личині Австрія не мала нічого до гово-
рення, бо вся влада находилася в руках
людських старостів і що навпаки єї ста-
рості заздалегідь приготувалися до пере-
дання Галичини Варшаві, маючи до того
поручення цієї Карла, що заздалегідь при-

небавком з Богом примирюся
Й на світ в останнє подивлюся
І лише mestникам завіт.

Мені не страшно світ кидати
І гинути від куль збрів.
Коби тобі лиш, бідна мати,
І тим, що смутком ржавлять грati.
День волі й щастя зазорів.

Прощай! прощай! — За дві годині.
Ох, мамо! мамо! не журись!
Прости, прости твоїй дитині
І у старечій самотині
Журбі і горю не корись!

Не плач! Твій син не сплямив чести
І прадідних святих присяг.
Як довершиться жертва мести,
Ти зможеш голову піднести
І виречи: МІЙ СИН ПОЛЯГ.

Ivaї, 1. мая, 1923 р.

«Україна станеться новою Грецією:
чудове підсонне цего народу, його
весела вдача, його музикальна тала-
новитість, врожайна земля і т. д. ко-
лись прокинутися: з так багатьох ма-
лих, диких племен, якими були ко-
льсь Греки — повстане культурний
нарід. Його границі поширяться ж
до Чорного Моря, а звідти по ціпо-
му світу». — Гердер (німецький пи-
сьменник-фільозоф XVIII в.)

НА ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ РІДНО- МУ КРАЄВІ

оподаткували себе:

2. п. П. Мазуришин з Порто Уніоу на
2\$ місячно і кличе на таку-ж суму: п.п.
Ів. Кучму, Андрія Любого і Млх. Чай-
ковського — усіх з Порто Уніоу.

3. П. Ів. Кучма з Порто Уніоу на
2\$ місячно і кличе на таку-ж суму: п.п.
Ант. Фірмана і Стеф. Бузька з Дорізону
і Йоахіма Шастала з Марешаль Маллет.

Замітка: Проситься п.п. секретарів мі-
сцевих філій У. С. в Бр. переглядати у-
важно єю рубрику, записувати імена о-
податкованих з даної місцевості з дата-
ми оголошенні в «Праці» і допильнува-
ти, щоби оподатковані своїх зобовязань
дотримували.

ВІСТИ з „Укр. Союза“

Дня 15. червня відбудуться загальні
збори філії У. С. в Бр. в Марешаль Ма-
лlet при співучасти проф. П. Кармансь-

твених козлів, небагатьох кращих і свідомійших одиниць, котрі під тягарями вже вмілюють. І все очевидно зеро з доброї волі тих одиниць.

І досі ми не зрозуміли, що велике робиться не руками одиниць, а спільними силами громади-загалу, і що найбільший тягар, розложений на плечі громади, стає легким і легко його поконати.

І коли ми це врешті зрозумімо? Коли не стане між нами тих «хитрих мадоросів», котрі на все мають викрут: «нехай другі»?

Ой, нераз ми вже відпокутовали за

Бо я знов таких самих інтелігентів котрі в Бразилії (а знаю, що в Аргентині було те саме) замітали вулиці і губили своє знання у смітниках. Я знов чоловіка, котрий починчив гімназію, фільозофію і теольгію, був професором гімназії, працював як педагог і організатор на всіх землях, де живуть, або хвиливо жили Українці; котрий збиралася небавком святкувати 25-ліття своєї письменничої діяльності, редагував кілька газет і є співробітником усіх наших газет і журналів; котрий був головою повітової Націон. Ради і членом Нац. Ради в Станіславові, був секретарем дипломатичної місії при Ватикані і відпоручником Уряду до Бразил. Уряду. І коли сей чоловік почав працю серед бразил. Українців, то наші бразил. фільозофи почали вигукувати: «Не хочеться йому працювати та нас прийшов дурити; він за наші гроші купив собі дім в Порті: він за ковбасу і чарку горівки спродається пошам» і т. і. Сей інтелігент жив з гостинності деяких розумніших Українців будучи зневоленим на старші літа переносити понизення, а коли прийшлося йому відбути дорогу до Європи, на його мусили зробитись складкою прихильники. Я знаю того чоловіка і Ви знаєте його добре. І як думаете: солодко йому користуватися на старі літа вашою милостиною, провоювавши наперед для враного травлея таї пігульки, як отсі, про котрі я згадав вище?

Ось чому я не мав совісти постелити дорогу до Аргентини хочби одному з тих, що в Аргентину поставили останню ставку! Колись Бразилія буде каятися, що вона не скористала з охоти названих кандидатів працювати для неї, бо вже ніколи не трапиться нагода дістати стілько і таких культурних робітників. Та сьогодні я не мав би відваги постелити дорогу до Бразилії ніодному з них, хочби вони і яв молили. За тридцять майже років наша бразил. громада доробилася до того, що цілі оселі не в силі дати вчителям за їх працю навіть такої платні, яку бере неграмотний робітник при заміщанні вулиці. Це сумне, сумне без міри.

А там за океаном сотки й тисячі культурних робітників дивляться на Бразилію як на свій останній ратунок...

П. Карманський.

що їх голос буде все голосом «вопіющого во пустині». Нічого не вдіє геніальній вождь, як немає у нього армії; не вдіють нічого і наші провідники, якщо ми вже раз не позбулимося нашого головного гріха недовірчості і байдужності.

Було рішено нами в Порті, що до трьох тижнів кожда філія пришла лісту декларацій на закупно банківських акцій. Минув місяць — і що гадаєте? багато зголосень наспіло? — Аж з двох осель! Було рішено там же, що каси філій негайно висилають половину членських місячних вкладок центральній касі. — Багато наспіло до каси? Краце й не говорить.

А відтак говорить мемо: І чому у нас нічого не робиться? — Паки і паки...

Дальші змагання нашого Уряду в цілі визволення Східної Галичини.

З урядового комунікату з дня 24. квітня ц. р. подаємо до відома загалу найважніше, як доказ, що Край й Уряд не складають зброї, а боряться далі, та з метою підтримання і серед нас самих настрою поготівля і витрималості.

«В дніях 3. і 4. квітня с. р. відбулася в Данцигу над Балтійським морем нарада През. дра Евгена Нетрушевиця з делегатами з Краю.

На сій нараді заявили делегати з Краю що п. Президент др. Петрушевич мусить зі своїм Урядом, хочби зменшеним що до числа ізза ощадності, остати за кордоном, як викладник волі народу до пропагування й виборення державної незалежності, а Край буде по змозі примінюватися до сеї вигідної політичної лінії, так як держави Антанти знецтували волю нашого народу і належне йому право самовизначення та потоптали своє власне приречення з 25. червня 1919. Наслідком цого не узнаємо рішення Конференції Амбасадорів з 14. марта с. р. вирішеннем папої справи та мусимо ділі вести боротьбу власними силами, використовуючи міжнародні сили, які можуть нам помочи у сій визвольній боротьбі. Нашими першимими союзниками є наші брати з Волинії, Холмщини, Шидляща і Полісся, — наші брати в Заднінених

рення, бо вся влада находилася в руках лядських старостів і що навпаки сі старости заздалегідь приготовлялися до передання Галичини Варшаві, маючи до того поручене ціс. Карла, що заздалегідь призначив кн. Чарторийського на польського губернатора Сх. Галичини? В чому лежала дикість української влади, коли за виїмкою розстрілу 16 Поляків за доказану змову проти української влади в Золочеві, ніодному Ляхові волос з голови не впав, коли тимчасом Ляхи за час свєї інвазії і окупації замучили лесята тисяч Українців? І як воно сталося, що такого страшного різуна, яким його представляє «Люд» о. Юрика польський золочинський суд не засудив, тільки скомпромітувавши себе свідками в роді співробітника «Люду», заморив судову розправу? Ні, отченъки з «Люду»! Ті, що замордували в не людський спосіб о. Нижанковського, ті, що облили нафтою і спалили живцем о. Шіллящецького, ті, що наскудили як худоба в покоях палати єпископа Кондиловського, ті славні захистники культури «на кресах» були не щадили і о. Юрика, як би він хоч в сестній частині був таким, як ви його маєте. Але благородність цего церковного дослідника, його заслуги, його маестат і сягність життя стримали перед злочином навіть таких гієн в людському тілі, якими є польські триумфатори-розвішаки з маски звироднілої Франції.

Та й ніяк не зрозуміле, для чого ви називаєте розгрілих українським полевим судом золочинських змовників против української влади «богатерами», коли самі відсушите їх від всякої «богатерства», кажучи, що лісту «ніби єписковий» вилумали.

Льогіка, отченъки, льогіка!

П. Карманський.

Останній лист до матері.

За дві годині... мамо! нене!
Мене не буде вже в живих...
Погасне сяйво дня для мене
І серце, приспане, студене,
Не вчує сурмів боєвих.

Не вчує твого голосіння,
Твоїх прокльонів на катів.
Без спочуття, без зрозуміння
Ходитимеш з твіром терпіння,
Мов старець край чужих плотів.

Не жди мене: вже не явлюся
Край наших схилених воріт.

Вісти з „Укр. Союза“

Дня 15. червня відбудеться загальні збори філії У. С. в Бр. в Марешаль Малет при співучасти проф. П. Карманського і інших гостей. Проситься о чисельну участі з огляду на важливість зборів.

УКРАЇНСЬКА СПРАВА

ПРОТЕСТ ЦЕРКОВНИХ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В КАНАДІ.

Рішення Ради Амбасадорів прилучити Східну Галичину до Польщі не годиться з приречением Найвищої Ради Мирової Конференції, що воля жителів сеї території буде респектована. Не радженося теж народу, коли вирішено справу граніць між Польщею і Росією на конференції в Ризі. Так отже многоджаданий мир, залежний від вирішення східних польських границь, не є осягнений. Бажання жителів Східної Галичини мати незалежну республіку з розмислом зважовано. Пів міліона українських поселенців в Канаді чуються строго обурені на несправедливість, вимірену іх родичам у Східній Галичині й рішилися ужити всіх способів, що в їх спіл в тім напрямі, щоб волю їх братів у Східній Галичині сповнено. Підписи: За Український Центральний Горожанський Комітет Канади — Й. Дик. За Найвищу Раду Українських Греко-Католиків — В. Балешта. За Консисторію Української Православної Церкви в Канаді — свящ. С. В. Савчук. За Українське Євангельське Обєднання — проф. П. С. Крат. За Українську Греко-Католицьку Дієцезію — свящ. М. Оленьчук. За Українську Пресвітерську Церкву в Канаді — проф. М. П. Березинський. За Українську Пресову Організацію — О. І. Гикаль, редактор Канадського Фармера. З. Бичинський, редактор Канадського Ранка. А. Сушко, редактор Канадського Українця. М. Стечишин, редактор Українського Голосу.

Вінніпег, 17 березня 1923.

— «» —

ХОТЬ СУДИТИ Ю. РОМАНЧУКА.

През. Ю. Романчука, патріярха українських галицьких діячів, потягає польська львівська прокуратурі титулом злочину державної зради проти Польщі за те, що през. Романчук відчитав і прово-

див присягу на площі св. Юра дня 18. марта с. р. (Текст цієї присяги подали ми в 13. ч. «Укр. Прапора»). Наш сіоглавий патріярх держиться достойно і спокійно очікує одного із ославлених лінських судів.

СПРАВА СХ. ГАЛИЧИНИ В ЧЕСЬКІМ СОЙМІ

«Lidove Noviny» подають, що соціалістичні групи, які стоять поза коаліційним блоком чеського сойму, мають зложити у пражському соймі заяву проти рішення конференції амбасадорів антантських держав у справі призначення Східної Галичини Польщею.

ЯКОВЛЕВ ПРО СХ. ГАЛИЧИНУ

Заступник народного комісаря закорд. справ Радянської України Яковлев у розмові із співробітником «Роста» заявив: «Децизія Ради Амбасадорів нас не інтересує. На протязі 4. останніх років ми пізнали вартість всяких децизій. Децизія Ради Амбасадорів має таке значення, як наприклад децизія ради народних комісарів в Москві про прилучення Абісинії до Італії, як що вони могли таку дезіцію ухвалити. Дуже зло, що Польща знаючи тривалість таких дезіцій, залиша Сх. Галичину військом і жандармами. Але центральний уряд совітських республик у Москві а також населення України заявляє категорично, що визначення кордонів Польщі без волі населення і волі радянської України не має значення. Нарід російський і український переконані, що населення Сх. Галичини ніколи не згодиться на прилучення до Польщі. Для нас є ясне, що децизія Ради Амбасадорів доведе до нового конфлікту між союзськими республиками і Польщею.

СОЮЗСЬКА РОСІЯ І СХ. ГАЛИЧИНА

На сесії українського ВЦІКА Раковський виступив з промовою в справі Сх. Галичини; в своїй промові він між іншим сказав:

«Щоб перешкодити переведенню Польщею насильства над Сх. Галичиною, український уряд 12. марта переслав державам антанти ноту з протестом. Проте наш протест не був прийнятий до уваги. Наша позиція в цій справі лишається незмінною. Ми, що висловлюємо загальну

ПІД КРИЛАМИ ХИЖАЦЬКОГО ПОЛЬСЬКОГО ОРЛА.

Бійка в польськім соймі. Під час дебаті у варшавському соймі над сиселенем російських юдів з Польщі й вивласненем пімецьких колоністів, прийшло 17. с. м. до бійко між вінчополяками й юдіями. Бійка була така завязта, що посли вийшли покалічені зі салі і продовжували «мордобитну кампанію» навіть у кульоарах сойму. Нема то, як польський сойм!

Жінки до польського війська Військова комісія варшавського сойму прийняла дnia 17. с. м. внесок, на основі якого усталено час служби в польському війську на півтора року, а крім того постановлено, що також жінки у віці 20 до 40 року є обов'язані до військової помічної служби. І нехай хтось тепер скаже, що Польща не є мілітаристичною державою першої кляси!

Сотня польських «валечників» уланів утікла на радянську Україну. «П. Курпер Цодзенни» повідомляє, що з полку польських уланів стаціонованого біля Ковеля, втекла ціла сотня на територію радянської України. — Очевидно, си соганя складалася з самих польських «інородців», головним чином галицьких Українців, яких недавно взято до війська.

Арештовані українського посла до сойму М. Луцкевича. На зеліничім двірці в Луцьку арештовано дnia 10. с. м. на приказ тамошнього прокуратора українського посла М. Луцкевича за те, що на посолськім вічу дnia 9. с. м. в Луцьку критикував діяльність польської адміністрації і збирал датки на український університет у Львові. Арештованого відстарлено силою до луцької тюрми, звільнено його аж тоді, як він розпочав голодівку. Так виглядає посолська нетипальність послів варшавського сойму.

Поляки судять Махна. «Русспрес» цівідомляє з Варшави, що небавом зачнеться перед варшавським окружним судом розправа проти відомого повстанчого ватажка Махна за його діяльність... на Україні. В цей спосіб Польща, мовляв культурна держава, має право азилю: судить чужого горожанина за його вчинки на чужій для Польщі території.

в сільці, яка обкрадала і нищила заніті дер живою лісі. Афера доходить до скandalізмів, розмірів.

Карні експедиції в Снятинщині. Ніодин мабуть повіт в цілій Галичині не потерпів стільки від карніх експедицій, що Снятинщина. На 40 сільських громад аж 15 мало честь гостити у себе карні експедиції нераз і по кілька разів. Карні експедиції операювали не тільки в громаді, в якій стояли але також по усіх селах, так що «обронощук» мало майже кожде село у себе. Кошти цих експедицій сягають до пів міліарда мк.

ЩЕ ОДИН ГІСТЬ В ПОЛЬЩІ

Відно варшавянки принали до відолоби п. Фошови, бо його слідами поїхав туди-ж колега Фоша англ. лорд Каван. не ливличи на це, що Фош трохи головою не переплатив своєї любові до... Польщі. Чого то не зробить любов!

СВОЇ СВОЇХ ПОЗНАША

«Польща — цише орган хліборобської організації «Пяст» — стала похожою на хлопську загороду, що має діраву стріху, витовчені вікна, поломані двері, розібрани плоти»...

А п. Фош і Каван цого не добачили і в телячому восторзі любувалися ладом і силою Польщі...

ВАРШАВСЬКИЙ ПОГРОМ

По вічі уладженім онолі у Варшаві для запротестування проти розстрілу крил. Буткевича, уладили собі варшавські чорносотенці юдівський погром, при чому прийшло до проливу крові і нищення юдівських склепів та помешкань. Польська преса, яка при кождій нагоді впевнена про те, що в Польщі «погромів не буває» обходить варшавський погром як тільки може.

ЗНОВ ПОБРЕНЬКУЮТЬ ШАБЛЯМИ

Найновійшу зачіпку найшли собі бутні Полячки з в. м. Данцигом і погрожують новою війною.

ВИХОВУВАННЯ ДІТЕЙ В ПОЛЬЩІ

Після статистики урядової в Варшаві судили дітей за різні преступства — року 1919 — 1,165; року 1920 — 3,318; року 1921 — 4,326; року 1922 — 4,419.

стер від дитячої душі, бо він може приспати і вбити вроджені здібності дитини, або обернути їх на хибний шлях на шкоду дитини і цілого суспільства. І тому вічим ми не грішимо більше, як нашим поверховним і нерозважним трактуваннем питання шкільного і питання добору для школи вчительських сил. Вчитель має завдання високе і благородне і наслідки його діяльності незвичайно важливі. І тому його характер, його поведінне, його всі діла мусять бути взірцевими, навчаючими; а найважливіше для кожного вчителя — це його кваліфікація, його фахова освіта. Во тільки кваліфікований педагог може бути дійсним учителем, тільки його праця може принести користі, тільки він буде свое заняття справді любити і буде вкладати все своє естетичне у виконуванні свого завдання. Вчитель без кваліфікації — це пірат, поганко, півець, що береться за кравецтво. Виправді довга практика і залиування в праці можуть і некваліфікованого вчителя зробити не злим педагогом, однаке педагогом на ціле життя його не зроблять, бо цemu противляється постанови бразилійської шкільної влади.

Не маючи до розпорядимости вчительських сил з дійсною, присвоєною законами, кваліфікацією, ми мусимо використати менш фаховий персонал, кожду більш освічену одиницю, що хоч трохи вибивається з сірого уровня нашої загальної неграмотності. Та рівночасно мусимо сим одиницям прити з допомогою, мусимо дати їм змогу іхні недостаті у фаховому образованню вирівняти. І з цею метою просвітнія секція У. С. приступає до улаштування вчительських курсів, роблячи заздалегідь старання, в цілі добуття від урядової влади відповідних прелегентів і членів екзамінуючої комісії так, як це зробили минуліх ферій Поляки.

Однаке свідомі цого, що коротко триваючі курси не зможуть виконувати нашим курсистам всіх недостатів в освіті, ми заздалегідь робимо всіх кандидатів уважними, що вони вже від сьогоднішнього дня починні працювати пад своєю фаховою освітою, добуваючи незалежно від майбутніх курсів вимагані відомості з обсягу звання португальської мови, бразилійської історії, загальної географії і математики так, щоб курси були для них тільки методичним і систематичним повторенем матеріалу і практичним курс-

щою насильства над Сх. Галичиною, український уряд 12. марта переслав державам антанті ноту з протестом. Проте наш протест не був принятий до уваги. Наша позиція в цій справі лишається незмінною. Ми, що висловлюємо загальну волю робітників й селян цілої України, знову підносимо протест проти насильства доконаного над робітниками й селянами, Сх. Галичини». Раковський закінчив обвинуваченнями на адресу польських селян й робітників, вказуючи що вони піддержують заборчу політику й зраджують давні традиції польського революційного руху.

— «» —

Полякам рветься на Волині. Кореспондент «Курера Поранного «Sarmaticus» пише під д. 11. квітня між іншим таке:

«Не маємо тут ніякої організації, котра служила би нашим державним інтересам. Всі польські політичні партії припинили свою діяльність головно за недостачею фондів а також людей, які моглиб спеціально займатися політикою. Перестали працювати Ради Людове, які виділилися зі «Стражи кресової» та перед виборами досить жваво рухались. Не проявляє живійшої діяльності й П. С. Л. (Пяст). Перестали виходити всі польські газети, за вітком «Дзеніка Волинського» котрий п'являється раз в тиждень, як безпартійний орган, що хоче погодити всіх Поляків від лівці до правиці. Праві організації теж замовкли і вже не чути про ніякі збори дуже моторної під час виборів Хієни».

«...А тимчасом українське населення є щораз краще організоване послами до сейму і сенату, котрі розіздаються до найдальше віддаленої оселі та ширять явищу ненависть до польської державності. Пп. Луцкевич, Підгірський, Пащук, Приступа і всі інші волинські посли корислають з посольської недоторкемості та проявляють щораз більше горячкову діяльність, тим живішшу, що самі заповідають, що не є виключеною можливість скасування волинських виборів. Отже українські посли кують залізо, поки гаряче, та ведуть найбільш безоглядну агітацію проти Польщі. Наслідки цієї агітації вже показуються. Спокійний досі волинський «люд» починає піддаватися протидержавній нагінці пп. послів а іх газета «Українське життя», розкидана сотками примірників, тішиться щораз більшим успіхом».

Ще один представник Польщі злодієм. «Дзенік Віленські» доносить з Вильна: Нарешті влада арештувала і посадила в тюрему делегата польського уряду в Вильні, а в парі з тим комісаря пол.ції і шефа видлу контролі невтральної полоси за скандальні надужиття і мальверзації в службі. Між іншими приймав він участь

— «» —

шаві судили дітей за ріжні іреступства року 1919 — 1,165; року 1920 — 3,318; року 1921 — 4,326; року 1922 — 4,419.

— «» —

Під увагу нашим учительям. Просвітній секція Українського Союза задумує з кінцем шкільного року уладити доповнюючі курси для вчителів, щоб дати змогу тим, які взяли на себе почетне завдання виховувати наших дітів, добути фахову освіту і вимагану нашими властями кваліфікацію.

Ніде правди діти, кількість кваліфікованих педагогічних сил у нас дуже незначна і коли шкільна влада захоче витягнути консеквенції з постанов, що тільки ті школи можуть існувати, котрі викажуться відповідними педагогам, нам прийдеться звинути неодну школу, а дотеперішнім вчителям прийдеться опинитися без шматка хліба. Щоб до цеї побудви для нашого національного життя євентуальності не допустити, ми мусимо приготуватися до неї заздалегіть, не чекаючи, аж заскочать нас факти. І що наш культурний розвиток не терпить і найменшої перерви чи застою, бо хто, як хто, але ми на павзі в культурній праці не можемо собі позволити. Культурний рівень нашого загалу з величезним процентом неграмотних або полуграмотних представляється так мізерно, що нам треба здвоєною енергією працювати у школі і поза школою, щоб віддалі між нами і іншими народами Бразилії хоч в частині зменшилася, щоб ми не залишилися в культурному поході Бразилії на самому заді. Не дурім себе і не заспокоюмо себе аргументами, що у нас є сілько а стілько школ, і що наші діти все-ж таки без школи не вростають. Майже усі наші школи це одноднівки, які кождий указ, зроблений хиплевим злим розположенiem інспектора, може порозівзувати; та й саме навчанне, як мусить призвати кождий розумний педагог, далеке від першого ступня ідеальності. Річ зовсім зрозуміла: до кожного ремесла треба вілшовідного вишколу, а педагог це найшляхотніший ремісник-артист, що різьбить і уформовує не матеріальну брилу, а людську душу, найніжніші час-тину людського ества. І нікакий майстер не може принести більшої шкоди, як май-

Перша розмова бездротним телефоном між Лондоном та Нью-Йорком. Лондон, 15. січня 1923 р. — «Нині з полуночі страшна хуга, вибила Нью-Йорк: мені цікаво, яка погода у вас у Лондоні. Скажіть, мій голос доходить до вас ясно? Перший раз маю щастя сказати вам — гальо! Лондон! — телефоном. Я викликав вас із Нью-Йорку!»

Побігши 5000 км, що віддають Америку від Європи, голос пана Черти, підпрезидента американської компанії телеграфів і телефонів, був цілком ясно почутий 15. січня вранці в лондонському бюро: «Western Electric Company», котра у згоді з американською фірмою робить уже від яко-гось часу спроби з бездротним телефоном.

Отже перший раз це була справжня розмова, а не тільки відівані слова без жадного звязку, поміж двома особами, з котрих одна сиділа у бюро на Broadway-ю в Нью-Йорку, а друга в одному з комфортабельних помешкань Нью-Соутгейського кварталу в Лондоні.

Рівно в 2-ї годині ранку галаганчик телефонного апарату: «Western Electric Company» голосно задзвонив. Шісдесят чоловіка коло риймальних апаратів бездротного телефону чули наведені вище слова п. Черти так само ясно, неначе в звичайному телефоні. Ніхто не пропустив ані слова; потім трансатлантична розмова стала живільною. Урядовці «Western Electric Company» в Лондоні почали запитувати американську телефонну компанію. Відповіді п. Черти показали, що він дуже добре чує те, що йому казали.

П. Марконі, котрий був при розмові, висловив велике задоволення з наслідків спроби. На його думку, в недалекому будьому вживання бездротного телефону для зносин поміж двома континентами стане звичайним з'явницем, («Matin».)

ЗІ СВІТА.

НІМЕЧЧИНА.

Спад німецького гроша. В середині це-го місяця німецька марка спала до того, що за одного доляра платиться поверх 50 тисяч м. н.м.

Заворушення. В області Руру появили-ся банди комуністів, що намагаються викли-кати терористичний рух.

Інтернаціональний конгрес соціалістів в Гам-бурзі. Дня 20. ц. м. відкрито міжнародний соціалістичний конгрес у Гамбурзі, в якому взяло участь 1952 делегатів соціалістичних організацій всіх країн. Домагань комуністів на допущення їх делегатів до участі в конгресі не узгляднено. Представники Англії представили ряд точок, що мають ста-новити предмет дискусії, між іншим: загальне розброєння, оголошення генерально-го страйку на знак протесту проти війни, загальне знесення військової служби, реві-зія версальського договору, скликання сві-тового конгресу з метою розвязки еконо-мічних і політичних сучасних питань, зне-сення обов'язку воєнного відшкодування, де-мократизація Союза Народів, котрий тепер є зараддем імперіалізму і т. і.

Арештовання. В Гамбурзі, в Берліні і Лайпцигу доконано чимало арештів у звязку з протиреспубліканським заговором.

Воєнні втрати Німеччини. По статистич-ним урядовим даним Німеччина втратила на протязі 1914—18 р.р. 1.846.293 вбитих, і 4.247.844 ранених. Вбитих було 56.133 офіцірів, 212.069 підофіцірів і 1.572.523 солдатів. Ранених було 93.968 офіцірів — 484.369 підофіцірів, 3.669.244 солдатів. З того 1.537.000 ранених, 1.945.000 з родин поляглих, 5.333.000 ув'язнених, 134.000 цілкови-тих сиріт і т. і. отримували державну до-помогу, відшкодування і платні.

РОСІЯ.

Пошо їздив Фош до Варшави і Праги? "Ізвестія" розписуються про подорож Фоша, висказують сумнів, чи вдається прибал-тійські держави притягнути до Пілсудсько-го і Фоша. Ся газета вказує далі на те, що метою поїздки Фоша було заключене воєнного союзу Франції, Польщі, Чехосло-ваччини і прибалтійських держав проти Ро-сії і зазначує, що тим Росії не застрашить і не спонукає до уступчивості.

Демонстранції проти Англії. В Москві відбулися великі демонстранції проти Англії за останню ноту з ультіматумом, котру московський уряд вважає вимовідженням війни. — В Москві панує велике роз'ярення про-ти Англії і цілої антанти, часописи в пере-повнені карикатурами льорда Керзона, Пу-анкаре і Мусоліні і статтями з атаками на Англію, Францію і Італію. Троцький грозить Польщі, Литві, Латвії і Фінляндії червоною

Святочна промова президента Бернардеса при отворенню федерального конгресу. З нагоди отворення федерального конгресу дня 3. мая відчитано святочну програмову промову презид. Бернардеса, що обіймала 179 стор. друку. В сій промові згадується перш усього столітню річницю Бразилії, яка дала доказ прихильності до Бразилії всіх народів, і про виставку в Rio, яка є запо-рукою ясної будуччини краю. Згадавши да-лі революційні рухи в минулім році, прези-дент заповідає конечність зміни виборчої системи в напрямі виборчого примусу, який запобігає революціям. Далі говориться про спад курсу мільрейса і залучені з ним труднощі в господарстві і заповідається скору поправу в цему напрямі. Відтак запо-відається зміну закону пресового, щоб да-ти охорону особам і урядови. У відношен-ні до революції в Rio Grande do Sul у-ряд заповідає свою нейтральність. Щоб по-правити фінанси краю, уряд стремить до скріплення державного і банкового кредиту для піднесення краєвого господарства, ви-ключаючи всякі заграницні позички. Також шкільництво федер. уряд має на меті взяти під свою опіку, щоб прийти з допомогою урядам становим. Уряд піклується і емігра-цією і констатує, що в минулому році при-було до Бразилії 66.998 осіб, та заявляє, що його ціль є ухвалення нових кредитів на спровадження нових поселенців.

Спеціальні імігранти до Бразилії. Брази-лійське посольство у Відні телеграфує до Rio, що з Австрії хоче приїхати до Бразилії 60.000 бувших австр. урядників і чекає дозволу на приїзд.

Гріппа в Бразилії. З Куритиби доносять про численні випадки гріппи між військом. Богато рекрутів, які мають перейти до П. Гросса, дістає гріппу з перестуди тому, що з огляду на переповнення по казармах, не-стає одягі, покривал і т. п. У військовому шпиталі находитися близько 150 хорих і дея-кі хорі мусять лежати на коридорах. Кож-дого дня є кілька випадків смерті.

Довги Бразилії. Звідомлення федерально-го президента виказує такі зопнішні довги Бразилії: 102.832.334 фунти штерлінгів, 322.249.500 франків і 68.401.833 доларів. Внутрішній довг виносив на кінці 1922 р. 1.551.742.300\$.

Кількість часописів у Бразилії. В Брази-лії начислюють 2,345 часописів, з чого на С. Павльо припадає 603 часописів, а на Парану 41. Найменше часописів начислю-ють в Гояз (10) і в території Акре (9).

Революційний рух в Rio Grande do Sul. Революційний рух не вигасав. В боях в Па-ссо де Гедес революціонери мали 26 ви-битих. В занятому місті Ліврас революціоне-ри забрали з почетні салі муніципальної камари портрет презид. Борхеза і повісили в арешті.

Коронель Фабріcio Віейра, котрий пішов

НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЛЯ В МІСТІ ИРАТИ

W. КОЗАКЕВИЧА

ПОСІДАЄ НА СКЛАДІ великий вибір ріжнородної матерії, каземіри, пал, понші (плащі), готові убрани, капелюхи; знаряди рільничі і господарські, начине кухонне і столове, товари споживчі, напитки краєві і заграїчні, ріжнородні діточі забавки і проче, що тільки входить в обсяг купеца.

КУПУЄ пшеницю, жито, ячмінь, кукурузу, фасолю, горох, герву-матте, шкіри, віск, масло, яйця і інші продукта кольоніальні.

Wlademiro Kozakevych

Iraty — Адреса тлгр.: «Kozak» — Paraná

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЛЯ

ОЛЕКСИ МАРТИНЦЯ

Прудентополіс — Лінія Іві

Отсім поручаю місцевим Українцям і дооколичним мій склєн заосмо-трений в ріжні річи, коринні і напітків, як: мука напіональна і арген-тинська, цукор білий і маскавіньо, цукорки, риж, хміль, евічки стеа-ринові, сіль мелену і грубу, кава мелена і зернятами,

Консерви — сардинки, гоябаду, оселедці в лятах, компоти, як: аба-каші, песики, оріхи кокосові, сунгіці, фігі, аміші і інші;

НАПІТКИ КРАЕВІ — як: моретіяна без сумніву справедлива, лі-кері, фернет, біттер, пиво ріжніх марок, вино натуральне і перепа-роване, спиритус 40 градусів, коняк, аґарденте;

ЗАЛІЗНЕ НАЧИНЕ КУХОННЕ — рондлі, банячі варешки, лижочки, ножі з доброї стали і інші РІЛЬНИЧО-ГОСПОДАРСЬКІ ЗНА-РЯДИ, як: цвяхи фойє, рискалі, завіси, дріт колючий, дріт до цві-ток, серпи, сапи, бомби металеві, а вікниці РІЖНІ ДРІВНІ РІЧІ — як: кошки, зеркала, пасти до черевиків, перець, гвоздики, галочки мушкателеві, сода до мила, бікарбонат, щітки до підлоги і коней, сита, зопити, пера, олівці, таблички, расіки, атрамент, сірка, сірники, відерка до води, згребла, школятири, і. т. д.

КУПУЮ і ПРОДАЮ: герву, віск і інші продукта кольоніальні.

ПОРУЧАЮ рівнож свої вироби масарські — ковбаси, салами, смалець, солонину — а все те по приступних цінах.

Заходіть сюди а будете задоволені.

З поважанням

ОЛЕКСА МАРТИНЕЦЬ

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ В ПРУДЕНТОПОЛИ!

Перший український лікар

Др. ІВАН ЛЕХ (МОЛОДШИЙ)

Бувший асистент славного лікаря і професора уні-верзитету при великім шпитали S-ta Casa "як також Carvalho

Carvalho

за останню ноту з ультіматумом, котру московський уряд вважає війовідженнем війни. — В Москві панує велике роз'ярення проти Англії і цілої антанти, часописи є переважною карикатурами лорда Керзона, Пуанкаре і Мусоліні і статтями з атаками на Англію, Францію і Італію. Троцький грозить Польщі, Литві, Латвії і Фінляндії червоною армією.

Англія. Президент міністрів Англії Бонар Лоу пішов в димісію. Вічна пам'ять одному з гробарів українського народу! Дай Боже, щоб на других не прийшлося ждати довго!

Італія. Папа проголосив беатифікацію кардинала Беллярміні.

Угорщина. На югославянській границі була кріава сутичка між угорськими і сербськими жовнірами.

Болгарія. З Білгороду доносять, що між сильним вдділом сербського війська і болгарською бандою відбулася кріава боротьба, в якій Серби утратили 10 офіцирів і 100 салдатів вбитими і велику кількість раненими.

Туреччина. В Царгороді прийшло до кріавої сутички між італійськими жовнірами і турецькими учнями воєнної школи.

З Бразилії.

ДО ВІДОМА ВСІМ.

ОО. Василіяне в Прудентополі отворять в слідуочім шкільнім році (в лютому 1924) 1-шу клясу мужської гімназії і конвікт-бурсу.

Проситься проте вже заздалегідь всіх, кого ся справа інтересує, щоби приготували науково своїх дітей до вступного іспиту до I. кл. в нашій гімназії. В обсяг іспиту входить шкільний матеріал 4. класи. Ученики позамісцеві обовязково будуть поміщені на мешканні і харч в конвікті. Лиш в надзвичайних случаях позволиться мешкати на приватній станції в місті. Місячна плата за науку буде виносити 10\$000, а за удержання в конвікті 40\$000. Кождий ученик має мати свою власну постіль, 6 пар білля, бодай дві пари обуви і убраннє. Установиться піврічну таксу за уживаннє інвентаря (ліжка, лавок і інших знарядів) і бібліотеки та річну таксу за вписове.

Близші інформації оголоситься пізніше в часописі.

Прудентопіль, 29. мая 1923.

ІГУМЕНІАТ ОО. ВАСИЛІЯН.

Революційний рух в Ріо Гранде до Суль. Революційний рух не вигасає. В боях в Паско де Гедес революціонери мали 26 вбитих. В занятому місті Ліврас революціонери забрали з почетної салі муніципальної камари портрет презид. Боржеза і повісили в арешті.

Коронель Фабрісіо Війра, котрий пішов до Ріо Гранде шукати воєнного щастя, мав по офіційльним донесенням потерпіти невдачу, бо недалеко Бом Жезус коронель Еміліо Карнейро його розгромив, забираючи в нього 40 конів. Фабрісіо мав втікти на територію С. Катаріни, де його 200-тона армія шукає злукі з Портіньо в Ерешім.

ОГОЛОШЕННЯ

Фотографічні знимки з загальних зборів Українського Союза в Порто Уніон вже готові і можна їх замовляти по ціні 5\$000 у п. П. Мазуришина, або у п. Ів. Кучми в União da Victoria.

Замовляйте

гарну й дешеву книжку Чарльса Дікенса:

«СВЕРЩОК НА ПЕЧІ»

видання видавництва «Перли міжнародного красного письменства».

Замовляти можна у нас по ціні 1\$ без пересилки.

Сю і усі інші книжки можна замовляти у п. W. Kłodnyckyj. Wien XVI. Rauengasse 7/9.

ЗЕМЛЯ НА ПРОДАЖ.

В São João de Rio Claro є до спродання 70 алькейрів доброї землі під управу. Земля віддалена 10 км. від міста Прудентополіс.

За інформаціями зголосуватися до п. полк. Івана Леха в Прудентополі.

Продається 5 алькейрів землі на лінії Бара Гранде (ч. 5). Часть землі пригожа під управу, а частина з ервою і портерою.

Хтоби хотів купити, най голоситься до Прокопа Маловського в Прудентополі.

Продається 182 алькейрів землі, знаменою під управу, якщо також частина фашіналів у місцевості Mattão (близько колонії Ітапара).

Сю землю мож набути вже розмірену в 10, 20 алькейрів, або відповідно до волі купуючого.

По більші інформації най інтересовані удаються до José Penteado — Prudentopolis, який мешкає біля Колекторії Естадоальтої.

14—26

Ширіть «ПРАЦЮ»!

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ В ПРУДЕНТОПОЛІ!

Перший український лікар

Др. ІВАН ЛЕХ (МОЛОДШИЙ)

Бувший асистент славного лікаря і професора універзитету при великім шпиталі S-ta Casa "як також Instituto de Protecção e Assistência a Infância do Paraná.

Лічить всякі недуги так внутрішні як і зовнішні.
Для бідних ординує даром.

Українці! спішіть у всіх ваших долегливостях до свого лікаря Українця, перед котрим своєю мовою можете докладно висказати що Вам бракує.

ВЕВАМ АС СЕРВЕЈАС ДА ATLANTICA

CAIXA
POSTAL
246.

TELE-
PHONE
454.

MARCA REGISTR

Atlantica Luzilana
Curitibana — Porter

Atlantica Luzilana
Curitibana — Porter

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСТЬ ПРОДУКТА
ПИВОВАРНІ АТЛЯНТИКІ Т. А. (ул.
Ігвассу — Куритиба)???

ПІВА

ЯСНІ: Атлантика, Лузітана, Гамбург,
Куритиба, Паранаенсе; ТЕМНІ:
Мюнхен, Кульмбах, Демократа, Портр.

НАПІТКИ:

Атланта, Більп, Вода Столова, Женжібре; ГАЗОЗИ: з Цитрини, Абакаші, Магнін, Помаранч, Содова вода.

Панове Хлібороби! Купуємо кожду скількість ячменю і платимо найлучші цни! Роздаємо також насінє ячменю за контрактом і продаємо вибране насінє ячменю.

Сухі дріжджі Атлантики є найлучші і економічні.

Одинокий склад нашої пивоварні у Прудентополі в домі п. М. Козловского.

Cervejaria „Cruzeiro“

Одна з першорядних пивоварень в Куритибі — поручає Вп. пп. Купцям з провінції пиво власного виробу по найдешевших цінах, як: «Cruzeiro», «Pilsen», «Pomba», «Escrinha» і інше.

КУПУЄ до власної солодівні ЯЧМІНЬ у ріжній скількості і платить найвищу ціну.

CURITYBA — Caixa Postal 180

Резиденція: Prudentopolis

Rua Major Carvalho